

УДК 351:330.322:338. 43; DOI: 10.31388/2519-884X-2021-44-175-183

Захарова Н.Ю., к.е.н., доцент
кафедра управління та адміністрування
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Анотація. Обґрунтовано залежність активності інвестиційних процесів в аграрній сфері від якості нормативно-правового забезпечення та окреслено основні його складові. Виокремлено форми державного регулювання інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектору України. Виділено основні виклики для створення сприятливих умов при залученні приватних інвестицій у сільське господарство та критерії щодо прийняття рішення про їх здійснення. Визначено першочергові завдання державної політики щодо підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки.

Ключові слова: державне регулювання, аграрний сектор економіки, інвестиції, державна підтримка, інвестиційна привабливість

JEL code classification: G18, Q14

Zakharova N.Y., PhD, Associate Professor of
Department of management and administration
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

STATE REGULATION OF INVESTMENT ACTIVITY IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE ECONOMY OF UKRAINE

Abstract. The author found that the development of the domestic economy is constrained by low levels of investment. It was stressed that the obstacles to foreign investment were primarily distrust of the judiciary, corruption and monopolization of markets and the seizure of power by oligarchs. It was found that in terms of the sectoral structure of foreign direct investment inflows, a large share in recent years is occupied by industries that do not provide for a significant expansion of fixed assets, such as financial and insurance activities, wholesale and retail trade. It is substantiated that the modern development of the agricultural sector of the Ukrainian economy is impossible without the expanded reproduction of production, the introduction of modern scientific technologies. The latest achievements of the government in the formation and implementation of investment support programs for the industry are highlighted and an analysis of state support programs for agricultural development and forecast results of their implementation. The dynamics of changes in the volume of budget financing aimed at regulating investment processes in the agricultural sector of the economy is established. Forms of state regulation of investment activity of enterprises of the agricultural sector of Ukraine are singled out. The main challenges for creating favorable conditions for attracting private investment in agriculture and the criteria for deciding on their implementation are highlighted. The necessity of application of mechanisms and tools of risk management in the agricultural sector which will allow to minimize their level at realization of investment activity is substantiated. The main tasks of the state policy on increase of investment attractiveness of agrarian sector of economy are defined.

Keywords: state regulation, agricultural sector of the economy, investments, state support, investment attractiveness.

Постановка проблеми. Неодноразовими дослідженнями доведено, що розвиток вітчизняної економіки стримується низьким рівнем інвестицій: рівень прямих іноземних інвестицій на одну особу у 2019 році склав 1112 дол. США, що у 7-14 разів менше, ніж у сусідніх країнах з вищими кредитними рей-

тингами. Щорічне опитування, що проводиться Dragon Capital та Європейською бізнес-асоціацією показало, що вперше за п'ять років недовіра до судової системи очолила анти-рейтинг перешкод для іноземних інвестицій (8,5 з 10). Широко розповсюджена корупція, лідер попередніх років, посіла

друге місце (8,2 з 10). Ці дві перешкоди є найважливішими як для стратегічних, так і портфельних інвесторів. Монополізація ринків та захоплення влади олігархами посідає третє місце (6,2 з 10) серед перешкод, хоча стратегічним інвесторам також суттєво перешкоджає обтяжливе та нестабільне законодавство. Серед опитаних інвесторів 48% вважають, що інвестиційна привабливість України знижується, 42% - не вбачають суттєвих змін, 9% - бачать покращення [1].

З точки зору секторальної структури надходжень прямих іноземних інвестицій, велику частку в останні роки займають галузі, які не передбачають суттєвого розширення основних засобів, такі як фінансова та страхова діяльність, оптова та роздрібна торгівля.

Уряд України поєднує інвестиційну та інноваційну складову при оцінці відповідного рівня безпеки. Так, стан інвестиційно-інноваційної безпеки за період 2010-2019 роки (із середнім значенням оцінок стану безпеки за цей період на рівні 32% від оптимального) можна охарактеризувати як небезпечний. За підсумком 2019 року якісних змін у стані інвестиційно-інноваційної безпеки не відбулось. Її рівень свідчить про неможливість забезпечити стає економічне зростання в умовах поточної недостатності та ресурсної орієнтованості інвестицій.

Відповідно до Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року основними викликами та загрозами у сфері інвестиційно-інноваційної безпеки лишаються:

- 1) відсутність привабливих умов для залучення інвестицій та реінвестування, а також недостатнє інституційне забезпечення цих процесів;
- 2) відсутність механізму оцінки (скрінінгу) прямих іноземних інвестицій, які залучаються в об'єкти, що мають стратегічне значення для національної безпеки України;
- 3) недосконалість регіональної інвестиційної політики та цілеспрямованої іміджевої інвестиційної політики, відсутність науково обґрунтованого моніторингу інвестиційного потенціалу України та її регіонів;
- 4) слабо розвинена інноваційна інфраструктура в цілому і, зокрема, для ведення бізнесу та впровадження інновацій суб'єктами малого та середнього підприємництва;
- 5) відсутність сприятливих умов для створення та

- розвитку технологічних компаній та інноваційних підприємств (стартапів);
- 6) незадовільний стан об'єктів дослідницької інфраструктури;
- 7) недостатній обсяг фінансування наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності;
- 8) недостатній для забезпечення інтенсивного розвитку економіки у довгостроковому періоді обсяг фінансування основного капіталу;
- 9) відсутність дієвих економічних стимулів, сприятливих умов для інноваційного оновлення виробництва, низький попит на внутрішньому ринку на інноваційну продукцію;
- 10) низький рівень захисту інтелектуальної власності;
- 11) низький захист прав власності;
- 12) корупція [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основи державного регулювання інвестиційної діяльності представлені у наукових працях таких вчених: А. Музиченко, А. Дука, Р. Качур, М. Крупка, Т. Майорова, І. Татаренко, Н. Почерніна, В. Мартиненко., в тому числі у сільському господарстві - В. Бойко, Н. Бондарчук, Я. Бережний, Ю. Дзюрах, Д. Дуков, М. Кісіль, О. Федорчак, Н. Подольчак, П. Петровський та ін. Проте, важливим з практичного боку вбачається обґрунтування перспективних напрямів вдосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності з урахуванням новацій, пов'язаних з відкриттям ринку землі та підвищенням ризиків, що викликані змінами епідемічної ситуації у світі.

Мета роботи. Метою статті є встановлення проблематики державного регулювання процесу інвестування в аграрний сектор економіки України, а також визначення основних напрямів його оптимізації задля підвищення інвестиційної привабливості сільського господарства.

Виклад основного матеріалу. Сучасний розвиток економіки України неможливий без розширеного відтворення виробництва, запровадження сучасних наукових технологій. Це повною мірою стосується аграрного сектору економіки, який забезпечує близько 9% ВВП, 18% зайнятості суб'єктів господарювання, 6% податкових надходжень, 40% експорту.

Поточний обсяг інвестицій у сільське господарство недостатній для забезпечення підвищення ефективності виробництва

сільськогосподарської продукції та використання експортного потенціалу галузі, оскільки в 2019 році він зменшився на 15% порівняно із попереднім і становив 55,3 млрд. грн., а їх частка у загальній сумі інвестицій в економіку країни знизилася до 9,4%. Значно скоротилися і прямі іноземні інвестиції в галузь, що обумовлено погіршенням стану світової економіки внаслідок пандемії.

Активність інвестиційних процесів напряму залежить від якості нормативно-правового забезпечення. Правове регулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки України здійснюється на основі положень Конституції України, Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Земельного кодексу України, Податкового кодексу України, Митного кодексу України, а також інших законів України та нормативно-правових актів.

Правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України насамперед визначаються законом «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ, який спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування економіки України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції. [3]. Згідно з ч. 1 ст. 12 цього закону, державне регулювання інвестиційної діяльності включає управління державними інвестиціями, а також регулювання умов інвестиційної діяльності і контроль за її здійсненням усіма інвесторами та учасниками інвестиційної діяльності.

Законом України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р., № 93/96-ВР [4] визначено види, форми здійснення іноземних інвестицій, об'єкти іноземного інвестування, державні гарантії захисту іноземних інвестицій та контроль за їх здійсненням.

Згідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. №959-ХІІ державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності має забезпечувати :

- захист економічних інтересів України та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;

- створення рівних можливостей для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності роз-

вивати всі види підприємницької діяльності незалежно від форм власності та всі напрями використання доходів і здійснення інвестицій;

- заохочення конкуренції та ліквідацію монополізму в сфері зовнішньоекономічної діяльності [5].

Закон України «Про державну підтримку сільського господарства» від 24.06.2004 р. № 1877-IV визначає основи державної політики у бюджетній, кредитній, ціновій, регуляторній та інших сферах державного управління щодо стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції та розвитку аграрного ринку, а також забезпечення продовольчої безпеки населення [6]. Ефективність державної підтримки сільського господарства України забезпечується шляхом створення сприятливих умов для здійснення сільськогосподарської діяльності, підвищення якості та конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції з метою мінімізації природно-кліматичних та економічних ризиків сільськогосподарського виробництва та гарантування продовольчої безпеки держави.

Окремим нормативно-правовим джерелом, яке регулює процеси інвестування, є міжурядові угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій, що укладаються урядом України із урядами інших країн та які містять у собі питання взаємин сторін такого договору в галузі інвестиційної діяльності, гарантії експропріації або націоналізації інвестицій.

Ряд позицій, що сприятимуть розвитку інвестиційної діяльності закріплені у відповідних стратегіях, розроблених урядом країни. Серед них слід виділити Стратегію сприяння залученню приватних інвестицій у сільське господарство на період до 2023 року, у якій зазначено, що основними викликами для створення сприятливих умов для залучення приватних інвестицій у сільське господарство є: структурні обмеження, такі як недосконалість ринкова інфраструктура, антиконкурентне ринкове середовище; складна процедура розподілу та отримання коштів державної підтримки; місцева монополія на ринку азотних добрив, яка призводить до ринкової неефективності, підвищує витрати виробників на добрива та стримує інновації; незавершена земельна реформа; важкий доступ

сільськогосподарських товаровиробників до фінансових інструментів; недосконала транспортна логістика, зокрема це стосується перевезень сільськогосподарської продукції; наявність санітарних і фітосанітарних бар'єрів; деградація земель і ґрунтів, незбалансоване використання природних ресурсів, зміна клімату та екстремальні погодні явища (посухи тощо) [7]. Документ містить певні напрями, реалізація яких забезпечить вдосконалення організаційно-економічних та правових умов для сприяння залученню приватних інвестицій у сільське господарство (зокрема в рамках спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку системно-

го проекту «Програма «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство України»), що дасть змогу збільшити експорт сільськогосподарської продукції, забезпечити національну продовольчу безпеку та стійке економічно ефективне та екологічно збалансоване зростання аграрної галузі. Метою вищезгаданої програми, що реалізується за системою безоплатної правової допомоги, є пом'якшення окремих обмежень на шляху до зростання участі приватного сектора, зокрема, МСП, на ринку сільськогосподарських факторів виробництва та ринку сільськогосподарської продукції.

Таблиця 1

Напрями і розмір позики за Програмою «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство України»

Категорія (включно з Показниками, прив'язаними до освоєння коштів, в залежності від ситуації)	Розмір позики, дол США
1. Покращення ефективності та адресності державної підтримки у сільськогосподарському секторі Позичальника	27500
2. Поліпшення функціонування ринку сільськогосподарських земель, включаючи: 2.1 Підвищення реєстрації державних земель. 2.2 Поліпшення прозорості та конкурентоздатності системи оренди земель. 2.3 Поліпшення захисту прав на земельному ринку та ринку іпотеки. 2.4: Посилення Системи надання безоплатної правової допомоги	132000
3: Поліпшення доступу для МСП в сфері агробізнесу до ринків експорту, включаючи: 3.1: Просування доступу МСП до експортних ринків; 3.2 Сприяння транскордонній торгівлі	40000
4. Початкова разова комісія	500
Загальна сума	200000

Джерело: складено автором за даними [8]

В рамках реалізації Програми «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство України» в регіонах України організована робота дистанційних пунктів доступу до безоплатної правової допомоги, у тому числі в сільських, селищних рада та в об'єднаних територіальних громадах. Безоплатна правова допомога надається з усіх питань, у тому числі у сфері земельних відносин.

Узгодження із нормативно-правовим полем функціонування аграрної галузі економіки та врахування існуючих компетенцій рівнів регулювання потребують усі методи і форми державного регулювання інвестиційної діяльності, серед яких можна виокремити наступні (рис. 1).

Рис. 1 Форми державного регулювання інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектору України

Державне регулювання інвестиційних процесів передбачає фінансову підтримку діяльності як інвесторів, так і виробників сільськогосподарської продукції. Першочергово до неї відносять видатки на утримання загальнодержавних установ, які залучені до управління інвестиційним процесом і

виділення державою коштів на здійснення цільових програм і проєктів. В останні роки спостерігається тенденція до зниження обсягів бюджетного фінансування за даним напрямом (рис. 2), що можна трактувати неоднозначно, відмічаючи позитивні і негативні аспекти таких змін.

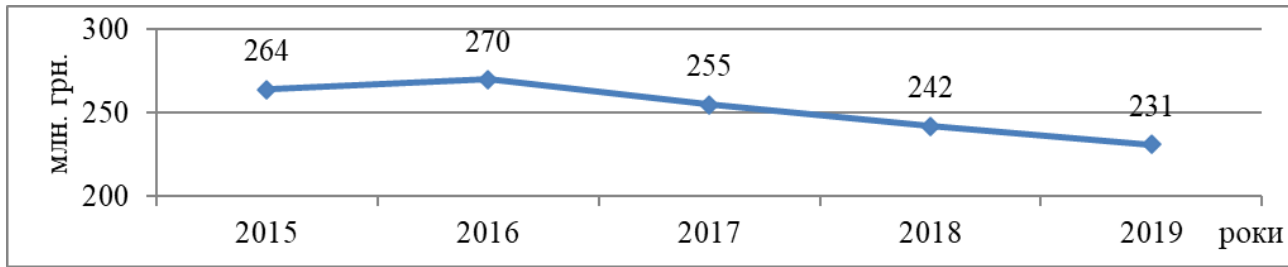

Рис. 2 Обсяги бюджетного фінансування, спрямованого на регулювання інвестиційних процесів в аграрному секторі економіки

Джерело: розраховано та побудовано автором за даними [9]

Серед критеріїв щодо прийняття рішення про здійснення інвестиції, в тому числі іноземних, вважаємо за доцільне виділити такі:

1. Політична стабільність (мінливість політичних рішень, зміна геополітичного курсу, корупція, відхід від демократичних цінностей, недовіра до органів державної влади).

2. Стабільність нормативно-правового забезпечення (норми ведення бізнесу, адміністративні бар'єри, захист іноземних інвестицій).

3. Податкова та регуляторна політика (податкові зміни у галузі, державна підтримка, регулювання земельних відносин, захист майнових прав інвесторів, рівень державного втручання у діяльність суб'єктів господарювання галузі, обмеження здійснення фінансових операцій, протекціонізм у зовнішній торгівлі).

4. Соціальна стабільність (протести, рейдерські захоплення, заворушення).

5. Економічні важелі (прибутковість галузі, доступ до ринків, транспорт та інфраструктура, монополізація ринків).

При цьому важливим вбачається застосування механізмів та інструментів управління ризиками у аграрному секторі, що дозволять мінімізувати їх рівень при здійсненні інвестиційної діяльності. Вони розподіляють на три рівні: інструменти, якими сільськогосподарське підприємство може скористуватися самостійно; інструменти, для використання яких сільгоспвиробник повинен звернутися

до банку, кредитної спілки, інвестиційної чи страхової компанії, лізингової компанії тощо; макроекономічні методи, в основі яких лежить регуляторна політика уряду на аграрному ринку та державні програми підтримки аграрного сектору [10].

В розвинених країнах світу, крім стимулювання інвестиційної діяльності сільськогосподарських товаровиробників, виділяються значні кошти на їх пряму підтримку. Аграрний сектор є найбільшою статтею видатків бюджету Європейського Союзу. В рамках Спільної аграрної політики (САП) до 2027 року заплановано виділити близько 387 млрд. євро (для порівняння у 2014-2020 рр. — 308,7 млрд. євро). З них 30% прямих виплат, які є основною складовою САП, буде спрямовано для так званих «екологічних» регулювань, мінімум 35% бюджету - на розвиток сільських територій. При цьому як мінімум 6% національних прямих виплат, тобто на рівні окремої країни мають йти на підтримку малих та середніх виробників. Проте такі механізми підтримки і програми субсидювання в Україні поки що недоступні. Однак, неможна не відзначити, що істотна увага приділяється розширенню програм державної фінансової підтримки сільського господарства України та їх доступності для всіх товаровиробників.

У 2021 рік на державну підтримку розвитку сільського господарства заплановано 4,5 млрд. грн., з них на п'ять основних напрямів припадає 4 млрд. грн.

Таблиця 2

Програми державної підтримки розвитку сільського господарства на 2021 рік та прогнозні результати їх реалізації

Програми	Бюджет, млн. грн	Прогнозні результати програми
1. Часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва	1000	500 робочих місць, 1800 млн грн. податків, зростання кількості машинобудівних підприємств – 9, прогнозоване зростання видів техніки – 500
2. Фінансова підтримка заходів в АПК шляхом здешевлення кредитів	1200	4362 отримувачів компенсації по кредитах, 25,5 млрд грн. прогнозована сума кредитного портфелю
3. Фінансова підтримка розвитку, садівництва, виноградарства та хмелярства	450	2000 робочих місць, 1500 га нових насаджень, 500 га спорудження шпалери, 1400 га крапельного зрошення, 20 тис т потужність нових об'єктів зі зберігання, 15 тис т потужність нових об'єктів з переробки, 15 технологічних ліній, 120 одиниць спецтехніки
4. Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств	200	
4.1 дотація на одиницю оброблюваних земель	60	500 фермерських господарств, розвиток підприємництва на сільських територіях, 1000 фермерських господарств отримують підтримку у перші роки створення
4.2 дотація на утримання корів	100	масштаб підтримки: 20000 гол., 700 фермерських господарств, 130 тис т молока.
4.3 Компенсація вартості техніки та обладнання с/г кооперативів	10	10 кооперативів
4.4 Часткова компенсація витрат на надані дорадчі послуги	10	2000 фермерських господарств будуть забезпечені професійними консультаціями
4.5 Доплата на користь застрахованих осіб – членів/голови ФСГ ЄСВ	20	1400 осіб
5. Державна підтримка розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції	1150	
5.1 Відшкодування вартості закуплених племінних тварин, бджіл, сперми та ембріонів	350	16,1 тис доз репродуктивного матеріалу, 16,1 тис бджоло маток, 1,6 тис бджолпакетів, 80 ембріонів
5.2 Спеціальна бюджетна дотація за наявні бджолосім'ї	240	Обсяг здешевлення утримання – 1,5 млн бджолосімей
5.3 Відшкодування вартості тваринницьких об'єктів	350	48 комплексів, 700 робочих місць
5.4 Компенсація вартості об'єктів, профінансованих за рахунок банківських кредитів	60	50 робочих місць
5.5 Спеціальна бюджетна дотація за утримання кізочок, козематок, ярк, вівцематок	50	591 підприємство може взяти участь у програмі, компенсовано утримання 62500 голів маточного поголів'я
5.6 Спеціальна бюджетна дотація за приріст корів власного відтворення	100	3350 голів збільшення основного стада, 30 тис т молока на переробку

Джерело: складено автором за даними [11]

Крім основних програм підтримки, передбачається низка нових програм з бюджетом у 500 млн грн: державна підтримка страхування сільськогосподарської продукції / компенсація втрат посівів на Одещині (240 млн грн.), підтримка розвитку органічного виробництва (100 млн грн.), державна підтримка розвитку картоплярства (60 млн грн.), державна підтримка зрошення (100 млн грн.). Слід відзначити, що державна підтримка аграрної сфери України повинна бути спрямована на забезпечення достатнього рівня прибутковості сільськогосподарського виробництва на рівні, який дозволяє забезпечити розширене відтворення, виконання соціальних стандартів та сприятиме розвитку сільських територій [12].

Висновки. Проведений аналіз дозволяє виокремити основні завдання державної політики щодо підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки, а саме: подолання корупції, зменшення впливу тіньової економіки, усунення рейдерства; удосконалення і стабілізація нормативної бази, що впливає на рівень залучення інвестиційних ресурсів, зокрема на основі сучасних методів обліку земель та їх власників; розробка програм та активізація заходів щодо залучення іноземних інвестицій з урахуванням інтересів держави шляхом оцінки їх

впливу на національну безпеку, сприяння залученню інвестиційних ресурсів на міжнародних ринках; розв'язання проблеми інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури в сільській місцевості; розвиток системи супроводження інвесторів шляхом інформаційного та правового консультування; створення умов для поліпшення інвестиційного забезпечення малого та середнього бізнесу, особливо фермерських і селянських господарств; сприяння розвитку співпраці наукових установ та суб'єктів господарювання аграрної сфери, розробка механізму підтримки вітчизняних підприємств у разі впровадження ними новітніх технологій; виокремлення найбільш проблемних напрямів, що потребують державної підтримки, та розробка дієвих механізмів її здійснення; сприяння реалізації інвестиційних проектів у сфері виробництва органічної продукції в рамках реалізації Європейського зеленого курсу з урахуванням необхідності зменшення впливу виробництва на навколишнє середовище; оптимізація норм законодавства України щодо мінімізації податкового навантаження, розробка виваженої кредитної політики, дієвої системи страхування; впровадження інструментів державної політики, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості регіонів.

Список літератури:

1. Недовіра до судової системи посіла 1 місце серед перешкод для іноземних інвестицій. URL: <https://ces.org.ua/distrust-of-the-judiciary-ranked-first-among-obstacles-to-foreign-investment/>
2. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року: Указ Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>
3. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 березня 1991 р. № 1560-XII URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
4. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>
5. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
6. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 № 1877-IV URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>
7. Стратегія сприяння залученню приватних інвестицій у сільське господарство на період до 2023 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 липня 2019 р. № 595-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2019-%D1%80#Text>
8. Угода про позику (Програма "Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство") між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку № 8973-UA від 27 серпня 2019 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996_005-19#Text
9. Державна казначейська служба України, 2019. Річні звіти про виконання Державного бюджету України за 2015–2019 рр. URL: www.treasure.gov.ua
10. Захарова Н.Ю. Механізм управління фінансовими ризиками аграрних підприємств. Вісник Сумського національного аграрного університету, серія «Економіка і менеджмент». №6/2(49). 2011. С. 164-167.

11. Держпідтримка АПК – програми на 2021 рік: тваринництво, компенсація придбання с/г техніки, кредити, фермери, кооперативи, посуха, зрошення, органічна продукція, картоплярство URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/854-derjpidtrimka-apk--programi-na-2021-rik-tvarinnitstvo-kompensatsiya-pridbannya-s-g-tehniki-krediti-fermeri-kooperativi-posuha-zroshennya-organichna-produktsiya-kartoplyarstvo>.

12. Захарова Н.Ю., Мазурова І.В. Державна підтримка розвитку сільськогосподарських підприємств України. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету ім. Д. Моторного (економічні науки). №2(42). 2020. С. 27-34.

References:

1. Nedovira do sudovoi systemy posila 1 mistse sered pereshkod dlia inozemnykh investytsii [Distrust of the judiciary ranked first among obstacles to foreign investment]. - Retrieved from: <https://ces.org.ua/distrust-of-the-judiciary-ranked-first-among-obstacles-to-foreign-investment/> [in Ukrainian].

2. Stratehiia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy na period do 2025 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy [Strategy of economic security of Ukraine for the period up to 2025: Decree of the President of Ukraine]. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text> [in Ukrainian].

3. Pro investytsiynu diyal'nist': Zakon Ukrayiny [On investment activity: Law of Ukraine]. - <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> [in Ukrainian].

4. Pro rezhym inozemnoho investuvannya: Zakon Ukrayiny [On the regime of foreign investment: the Law of Ukraine]. - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

5. Pro zovnishn'oekonomichnu diyal'nist': Zakon Ukrayiny [On foreign economic activity: Law of Ukraine]. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12> Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12> [in Ukrainian].

6. On state support of agriculture of Ukraine: Law of Ukraine [Pro derzhavnu pidtrymku sil's'koho hospodarstva Ukrayiny: Zakon Ukrayiny]. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1877-15> [in Ukrainian].

7. Stratehiya spryannya zaluchennyu pryvatnykh investytsiy u sil's'ke hospodarstvo na period do 2023 roku [Strategy to promote private investment in agriculture until 2023]. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2019-%D1%80#Text> Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2019-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

8. Uhoda pro pozyku (Prohrama "Pryskorennya pryvatnykh investytsiy u sil's'ke hospodarstvo") mizh Ukrainoyu ta Mizhnarodnym bankom rekonstruktsiyi ta rozvytku [Loan Agreement (Program for Accelerating Private Investment in Agriculture) between Ukraine and the International Bank for Reconstruction and Development]. - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996_005-19#Text Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996_005-19#Text [in Ukrainian].

9. Derzhavna kaznacheys'ka sluzhba Ukrayiny, 2019. Richni zvity pro vykonannya Derzhavnoho byudzhetu Ukrayiny za 2015–2019 rr.[State Treasury Service of Ukraine, 2019. Annual reports on the implementation of the State Budget of Ukraine for 2015–2019.]. -www.treasure.gov.ua. Retrieved from: www.treasure.gov.ua [in Ukrainian].

10. Zakharova N.YU. (2011) Mekhanizm upravlinnya finansovymy ryzykamy ahramykh pidpryyemstv [Mechanism of financial risk management of agricultural enterprises]. Bulletin of Sumy National Agrarian University, series "Economics and Management". 6 / 2(49), 164-167. [in Ukrainian].

11. Derzhpidtrymka APK – prohramy na 2021 rik: tvarynnystvo, kompensatsiya prydbannya s/h tekhniki, kredyty, fermery, kooperatyvy, posukha, zroshennya, orhanichna produktsiya, kartoplyarstvo [State support of agro-industrial complex - programs for 2021: animal husbandry, compensation for the purchase of agricultural machinery, loans, farmers, cooperatives, drought, irrigation, organic products, potato growing]. - <https://agropolit.com/spetsproekty/854-derjpidtrimka-apk--programi-na-2021-rik-tvarinnitstvo-kompensatsiya-pridbannya-s-g-tehniki-krediti-fermeri-kooperativi-posuha-zroshennya-organichna-produktsiya-kartoplyarstvo> Retrieved from: - <https://agropolit.com/spetsproekty/854-derjpidtrimka-apk--programi-na-2021-rik-tvarinnitstvo-kompensatsiya-pridbannya-s-g-tehniki-krediti-fermeri-kooperativi-posuha-zroshennya-organichna-produktsiya-kartoplyarstvo> [in Ukrainian].

12. Zakharova N.YU., Mazurova I.V.(2020) Derzhavna pidtrymka rozvytku sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv Ukrayiny [State support for the development of agricultural enterprises in Ukraine]. Collection of scientific works of Tavriya State Agrotechnological University. D. Motorny (economic sciences). 2 (42), 27-34 [in Ukrainian].